

Handläggare
Åsa Blomster
Naturvårdsverket
asa.blomster@naturvardsverket.se

Elin Celik
Havs- och vattenmyndigheten
elin.celik@havochvatten.se

Datum 2025-12-08

Dnr

HaV: 2025-001860

NV: NV-25-030104

Samrådsredogörelse gällande Sektorbeskrivning för områden av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vatten ansvariga för att, inom sina respektive ansvarsområden, lämna uppgifter om områden av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Myndigheterna har gemensamt tagit fram förslag till sektorbeskrivning enligt Boverkets vägledning till nationella myndigheter från 2017.

Syftet är att beskriva grunden för statens anspråk på områden av riksintresse för friluftsliv genom att presentera kriterierna för riksintresseanspråken, beskriva de areella anspråken samt ge en överblick över friluftslivet i Sverige och relevanta nationella och internationella mål och planer. Syftet är också att redogöra för hur underlagen om riksintressen, geografiska avgränsningar och värdebeskrivningar, ska hållas aktuella och tillgängliga samt hur en nationell överblick över områdena säkerställs.

Denna samrådsredogörelse hanterar synpunkter som inkom under remissen av sektorbeskrivningen som genomfördes 16 juni – 3 oktober 2025. Ett remissmöte hölls den 5 september. Samrådsredogörelsen visar vilka som yttrat sig och vad synpunkterna består i övergripande. Alla synpunkter redovisas inte separat eller i detalj utan de sammanfattas med liknande synpunkter under olika ämnesrubriker. Till synpunkterna finns kommentarer angående hur de har omhändertagits i den vidare processen. Synpunkter angående kriterier och dåvarande stödkriterier redovisas övergripande. Som ett komplement publiceras en jämförelse mellan tidigare beslutade kriterier, remissversions och nu beslutade kriterier.

Inkomna remissvar

Remissvar har inkommit från de centrala myndigheter, Boverket, Energimyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Jordbruksverket, Post- och telestyrelsen (PTS), Riksantikvarieämbetet, Sametinget, SGU, Strålsäkerhetsmyndigheten, Tillväxtverket och Trafikverket.

Alla länsstyrelser utom Hallands län har inkommit med remissvar.

Avstår från att yttra sig eller har inga synpunkter på förslaget

Jordbruksverket avstår från att yttra sig. Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM), Post- och telestyrelsen (PTS), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och SGU har inga synpunkter på det remitterade förslaget. Länsstyrelsen i Uppsala har inget att invända mot föreslagen process för geografiska avgränsningar och värdebeskrivningar ska ajourhållas. Inte heller Blekinge eller Jönköping har synpunkter på förslaget mer än förslag till bättre ordval och liknande. Länsstyrelsen i Örebro, Jämtland, Kronoberg och Dalarna tillstyrker förslaget.

Allmänt om sektorbeskrivningen

Flera remissinstanser, bland annat Boverket och Tillväxtverket välkomnar att en sektorbeskrivning tagits fram. Boverket framför att vissa, mer generella bakgrundsbeskrivningar kan utgå från sektorbeskrivningen, eftersom den inte bör vara onödigt omfattande och föreslår att bl.a. roller och ansvar ska utgå med hänvisning till Boverkets webbplats.

Kommentar: Avsnittet om roller och ansvar har tagits bort liksom information som snabbt kan bli inaktuell. Vissa delar kvarstår för förståelsen kring sektorn.

Flera länsstyrelser är övergripande positiva till de föreslagna kriterierna och anser att kopplingen mellan kriterier och huvudkriterier har stärkts och ser fram emot den vägledning till kriterier som ska tas fram i det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsen i Kalmar, Södermanland, Västerbotten m.fl. är positiva till ett förändrat arbetssätt och att kontinuerligt arbeta med riksintressena.

Energimyndigheten framför att sektorbeskrivningen och kriterierna skulle kunna utvecklas genom att på ett mer balanserat sätt resonera kring hur samhällsförändringar och samhällsinfrastruktur påverkar riksintresset friluftsliv. Det innebär också att inta en hållning där perspektivet i vad som är ett riksintresse för friluftsliv förändras över tid i och med att ett samhälle förändras. Kommentarer: Skrivningarna har justerats för att bli mer balanserade.

Mål samt beskrivning av friluftslivet

Huvudparterna av remissinstanserna instämmer i redovisningen av friluftsliv.

Länsstyrelsen i Kalmar har inkommit med förslag om att lägga till kulturpolitiska mål.

Länsstyrelsen i Västerbotten föreslår att avsnitten Friluftsliv i Sverige arbetas igenom

samt att vägledning till läsaren läggs till samt lämnar kommentarer av redaktionell karaktär.

Kommentar: Kulturmiljömålen har lagts till. Redaktionella bearbetningar har gjorts.

Synpunkter på förslag till kriterier

1.1. Allmänt

Energimyndigheten bedömer att kriteriernas precision och legitimitet skulle stärkas om svårdefinierade och värderingsberoende ord undviks så som till exempel "tilltalande". Även Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen i Kalmar lämnar synpunkter om att vissa stödkriterier är subjektiva. Riksantikvarieämbetet framför också att för vaga och oprecisa kriterier kan innebära att de inte fungerar i planeringen, och därmed urholkas statens anspråk och de blir därmed inte funktionella. De föreslår konkreta ändringar. Kalmar lyfter fram att någon form av nationell dialog kan behövas kring stödkriterierna.

Kommentar: Stödkriterierna har arbetats om utifrån inkomna synpunkter. Dessutom kommer vi ta fram en vägledning, ett bedömningsstöd, till varje kriterium, som också kan diskuteras på kommande träffar. Vissa stödkriterier som uppfattats som subjektiva har tagits bort medan vissa kvarstår, ofta eftersom de härstammar från förarbetena och på så sätt bidrar till att uppfylla intentionerna med lagstiftningen.

Länsstyrelsen Skåne ser att de föreslagna kriterierna delvis riskerar att ändra förutsättningarna avseende vilka områden som kan pekas ut som riksintresseanspråk, vilket går emot riksintressemyndigheternas uttalade intentioner.

Kommentar: Förslaget ändras så intentionen kan vidhållas.

Länsstyrelsen i Norrbotten ser de fyra föreslagna huvudkriterierna som välformulerade. Detta då de fångar de värden och förutsättningar som finns i Norrbottens friluftsliv, samtidig som kriterierna hållits tillräckligt stringenta för att dessa ska gå att praktiskt kunna arbeta med löpande.

Länsstyrelsen i Stockholm anser att det finns ett värde i att ha med bakgrunden till de ändringar som görs, varför Länsstyrelsen rekommenderar att man i sektorbeskrivningen redogör för utgångspunkterna för och syftet med nu föreslagna ändringar av kriterierna för utpekande av riksintresse för friluftsliv.

Kommentar: Till sektorbeskrivningen kommer det finnas en jämförelse mellan tidigare kriterier och de reviderade. Dessutom kommer vi ta fram en vägledning till kriterierna.

Boverket föreslår att begreppet stödkriterier ersätts med värden eller kvaliteter.

Kommentar: Boverkets förslag har arbetats in.

Länsstyrelsen Västernorrland anser att föreslagna kriterierna är lämpliga för att bedöma och dokumentera riksintressena men föreslår att huvudkriterium A, C och D utvecklas med stödkriterier. Del kan vara "ska"-krav medan andra kan vara möjliga stödkriterier för att underlätta beskrivning av särprägel och karaktär på ett mer genomgripande och enhetligt sätt över landet.

Kommentar: Förslaget har arbetats om utifrån inkomna synpunkter.

Länsstyrelsen Östergötland är övergripande positiva till de föreslagna kriterierna och anser att kopplingen mellan stödkriterier och huvudkriterier har stärkts. Länsstyrelsen finner det rimligt att huvudkriterierna A-C alltid ska vara uppfyllda vid utpekande av riksintresse. Huvudkriterium D blir ett komplement som ibland kan inkluderas i motiveringen. Östergötland ser att sektorbeskrivningen, och kanske även kriterierna, med fördel skulle kunna bearbetas för att tydligare ange när ett riksintresse huvudsakligen ska anses vara vattenanknutet eller inte. Många av dagens riksintressen innehåller kvalitéer av olika slag.

Kommentar: Vi ser att indelningen i de tematiska grupperna kan tydliggöra vilka riksintresseområden som i huvudsak utgår från vattenanknutna värden.

1.2. Natur- och kulturmiljöer

Länsstyrelsen i Kalmar framför att det är viktigt att fortsätta lyfta kulturmiljön som en del av natur- och miljöbegreppen. Länsstyrelsen i Västmanland och i Skåne samt Riksantikvarieämbetet föreslår begreppen natur- och kulturmiljö istället för natur- och kulturområden. Länsstyrelsen i Skåne, Kalmar med flera lyfta fram kulturmiljön och kulturlandskapet och att det borde framhävas. Skåne föreslår förändringar i formuleringen av kulturmiljövärden exempelvis kulturlandskap med höga upplevelsevärden.

Kommentar: Begreppen har justerats.

1.3. Kriterium A och tillhörande stödkriterier

Länsstyrelsen Stockholm föreslår att huvudkriterium A kortas ner till Natur- och kulturområden som har särskilt goda förutsättningar för friluftsliv, då det blir tydligare.

Kommentar: Kriterium A har justerats för ökad tydlighet.

Riksantikvarieämbetet rekommenderar att huvudkriterium A med stödkriterier får en mer avgränsad och preciserad lydelse, det vill säga att begrepp som rum, tid och berättelse infogas bland kriterierna. Huvudkriterium A föreslås formuleras: Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser och/eller friluftaktiviteter på grund av höga värden i natur- och kulturmiljön. Remitterat förslag riskerar en förskjutning av huvudkriteriets tyngdpunkt mot kulturmiljön istället för friluftslivets värden.

Kommentar: Kriterium A har justerats så att tyngdpunkten läggs på friluftslivets värden.

Flera länsstyrelser bland annat Gotland, Skåne, Gävleborg, Västernorrland m.fl. föreslår att fler stödkriterier kan läggas till såsom mörker, obruten horisont, festplats för högtider och storslagenhet.

Kommentar: Stödkriterium (nu värden och kvaliteter) för låg grad av artificiellt ljus har lagts till.

Länsstyrelsen i Kalmar framför att delar av stödkriterierna är något öppna och ger utrymme för subjektiva bedömningar och att det behövs en nationell dialog.

Riksantikvarieämbetet anser att orörd i stödkriterierna är ett svårt begrepp och att en viss kulturell påverkan alltid finns. Grad av orördhet/spår av ingrepp i landskapet kunde vara lämpligare. Även begreppet intresseväckande är vagt och oprecist.

Rummet, tiden och berättelsen bör vara ett stöd i beskrivandet av de särskilt goda förutsättningarna för berikande upplevelser och/eller friluftaktiviteter.

Kommentar: Justeringar har gjorts för ökad tydlighet och minskad subjektivitet, bland annat tas intresseväckande och orört bort. Begreppen härstammar från förarbetena till lagstiftningen. Rummet, tiden och berättelsen framkommer delvis av kriterierna genom beskrivningen av landskapet samt natur- och kulturmiljövärden men har inte använts explicit eftersom de uppfattas som att introducera delvis nya begrepp till denna process. En vägledning, ett bedömningsstöd, kommer tas fram till kriterierna.

Tillväxtverket förslår att stödkriterierna Utmärkande landskap för en viss region, särprägel med få motsvarigheter i landet och Särskilt goda naturgivna förutsättningar för särskilda friluftslivsaktiviteter lyfts först i listan av kriterier då dessa har en direkt koppling till lagens intentioner om att värna unika specifika områden utifrån naturresurshushållning.

Kommentar: Vissa av nämnda stödkriterier har lyfts tidigare i listan, nu som värden och kvaliteter, och andra justeringar har gjorts för att framhäva det som är riksintressant.

1.4. Kriterium B

Länsstyrelsen i Gotland framför att kriterium B är för hårt då det framgår att områdena ska vara tillgängliga för alla grupper i samhället. Örebro framför att om det ska finnas krav på tillgängliga områden (tredje punkten) kan det motverka utpekandet av oexploaterade områden (områden med vildmarkskaraktär). Länsstyrelsen i Södermanland framför att eftersom alla stödkriterier ska vara uppfyllda kan områden av vildmarkskaraktär falla bort. Kriteriet Tillgänglighet till området och möjlighet att vistas i eller i anslutning till området bör tydliggöras så att till exempel skärgårdsöar som nås med egen båt eller fjäll- och skogsområden som nås genom vandring kan vara riksintresseområden. Denna typ av områden är mycket värdefulla ur friluftslivssynpunkt och sammanfaller ofta med bullerfria områden.

Kommentar: Synpunkten har omhändertagits genom att "Tillgänglighet till område." är flyttat till värden och kvaliteter i kriterium A. Kriterium B har förtydligats med att det avser allemansrättsligt tillgängliga områden där det finns inga eller få inskränkningar i allemansrätten.

1.5. Kriterier C och D

Flera länsstyrelser och andra sektorsmyndigheter framför otydligheter kring kriterier C och D. Behov av tydligare underlag till kriterierna C och D framförs av Värmland och Gotland. Länsstyrelsen Östergötland finner det rimligt att huvudkriterierna A-C alltid ska vara uppfyllda vid utpekande av riksintresse. Huvudkriterium D blir ett komplement som ibland kan inkluderas i motiveringen. Länsstyrelsen i Skåne anser att av nu föreslaget huvudkriterium C – vilket enligt förslaget alltid ska vara uppfyllt – framgår bland annat att det ska finnas få motsvarigheter till det aktuella området nationellt och att det också kan finnas få motsvarigheter internationellt. Länsstyrelsen Skåne menar att detta riskerar att i stor utsträckning utesluta områden enligt förslaget huvudkriterium D, och även riskerar att påverka befintliga anspråk kopplat till tätortsnära naturområden i storstadslänen. Länsstyrelsen Skåne framför även att det tydligare behöver beskrivas vad som avses med att områdena ska vara attraktiva

för besökare från en stor del av landet eller utlandet. Vad innebär ”en stor del” i sammanhanget? Avses antalet människor?

Kommentar: Kriterierna C och D har arbetats om och slagits ihop till ett kriterium och justerats. Mer vägledning kommer att komma till vad vi menar med attraktiva för besökare, få motsvarigheter m.m.

Länsstyrelsen Värmland anser att beskrivningen av huvudkriterium C innehåller flera begrepp ”attraktiva för besökare från en stor del av landet eller utlandet” som befinner sig på en relativ skala som framstår som svår att hantera. Värmland anser även att kriteriet borde adressera allmänheten. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår att Kriterium C kan bli vagare i sin bedömning då det är vanskligt att förutse storleken för framtida turismströmmar och varifrån turisterna reser. Länsstyrelsen föreslår att bisatsen, från en stor del av landet eller utlandet, stryks då detta blir svårt att definiera. Kommentarer: Formuleringen härstammar från förarbetena till lagstiftningen. I kriterieutformningen syftar den till att övergripande bedöma attraktionsvärdet för ett område. Det är inte meningen att statistik eller prognoser över turism eller varifrån turisterna reser ska användas som underlag.

Länsstyrelsen Västernorrland föreslår att begreppet resiliens används i Huvudkriterium D för att beskriva förmågan att återhämta sig, anpassa sig och stå emot påfrestningar utan att medföra påtaglig skada på riksintresse för friluftsliv. Kommentarer: Denna aspekt kommer ingå i värdebeskrivningen.

Boverket vill understryka att ett område för att vara av riksintresse för friluftslivet ska vara en angelägenhet för hela eller stora delar av landet och inte främst vara avsett för att tillgodose den egna kommunens behov. Kommentarer: Vi tydliggör att områden för den egna kommunens behov är ett allmänt intresse.

Boverket framför att det tidigare arbetet med tätortsnära natur resulterade enligt Boverkets bedömning i stora regionala skillnader. Ofta skedde också en sammanblandning där en beskrivning av områdenas värden blandades samman med en ren beskrivning av områdena inklusive eventuella brister. Kommentarer: Vid aktualiseringen och nationellt urval kommer det ske en kvalitetssäkring av både avgränsning av områdena och innehållet i värdebeskrivningarna.

1.6. Geografisk avgränsning

Länsstyrelsen i Värmland och i Västra Götaland önskar även en parallell uppsättning kriterier/riktlinjer för den geografiska avgränsningen. Länsstyrelsens erfarenhet är att bland annat kommunerna oftare lyfter önskemål om justering av den geografiska avgränsningen snarare än innehållet i sak, varför en större tydlighet för detta moment i utpekandearbetet skulle skapa en mer transparent spelplan.

Länsstyrelsen i Västra Götaland ställer sig frågan hur stora områden kan pekats ut inom 3 kap. och kopplar frågan till stödkriteriet landskap med möjlighet till tilltalande

perspektiv och utblickar över orört landskap och vatten.

Kommentar: Principer för geografisk avgränsning har lagts till sektorbeskrivningen.

Konflikter och synergier

Länsstyrelsen i Skåne anser att synergier kopplat till folkhälsa samt hur riksintressemyndigheterna ser på konflikter mellan friluftslivet och naturvärden kan lyftas fram tydligare. Energimyndigheten framför att vindkraft lyfts fram på fyra ställen, betydligt mer än andra verksamheter. Trafikverket framför att transportinfrastrukturen kan utgöra såväl en förutsättning för, som ett potentiellt hinder för friluftslivets intressen. Cykelleder nämns som en synergier, vilket är bra. Även andra färdmedel kan dock bidra positivt till friluftslivet genom att skapa tillgänglighet till friluftsområden. Konflikter kan uppstå, exempelvis vid inläggningspråktagande av mark för nya friluftsområden eller ny infrastruktur, samt genom störningar i form av buller. Förhållandet mellan transportinfrastruktur och friluftsliv kan förtydligas under beskrivningen av synergier och konflikter. Riksantikvarieämbetet anser att resurser ska läggas till konflikter. Anläggandet av leder och tillgänglighetsanpassningar samt löpande underhåll av de samma, är resurskrävande. Länsstyrelsen Västernorrland lyfter olovlig privatisering av strandområden.

Kommentar: Texten har setts över och reviderats utifrån ovan inkomna synpunkter.

Framtida mark- och vattenanspråk

Länsstyrelsen Västernorrland anser att aspekter om ökade nederbördsmängder och erosion läggs till under stycket ”Ett förändrat klimat”. Västernorrland vill under stycket ”Områden av låg grad av påverkan” lägga till upplevelsevärde av mörker som stärker naturkänslan och möjligheten att se och uppleva stjärnhimlen och norrsken.

Kommentar: Aspekterna har lagts till.

Synpunkter angående värdebeskrivningarna

Ett viktigt medskick från Gotland är att beskrivningen koncentreras kring vilka upplevelsevärden som finns i området och inte vilka aktiviteter som äger rum där.

Kommentar: Vi tydliggör detta i vägledningen till kriterierna och värdebeskrivningen.

Synpunkter på aktualisering

Gotland framför att den beskrivna processen för revidering av riksintressen bör kunna genomföras efter riksintressena reviderats en första omgång enligt de nya kriterierna.

Kommentar: Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer genomföra ett förberedande arbete och skicka värdebeskrivningarna på remiss till länsstyrelserna för komplettering.

Länsstyrelsen i Stockholm framför behovet av att i en vägledning beskriva hur klimatförändringar kan påverka riksintressenas värden och utbredning och hur aktualiteten ska bedömas i förhållande till det. Länsstyrelsen i Södermanland framför att det också viktigt att i en vägledning beskriva hur klimatförändringar kan påverka riksintressenas värden och utbredning och hur aktualiteten ska bedömas i förhållande till det. De ger också exempel på vad vägledningen kan innehålla när det gäller intresseväckande naturvärden och landskap.

Kommentar: Vi lyfter fram klimatförändringarna mer i sektorbeskrivningen som något som kan påverka riksintressena men får hantera frågorna konkret senare inom ramen för aktualiseringen.

Sametinget framför att i förslaget framgår i processen Remisser och beslut att vid behov görs konsultationer enligt konsultationsordningen. Sametinget vill lyfta vikten av samebyarnas rätt till inflytande och vikten av information om deras markanvändning. För djupare kunskap om renskötseln krävs alltid dialog med berörda samebyar. Den dialogen bör tas tidigare i processen redan innan Riksintressemöte med alla länsstyrelser årligen kommande möte sker. På Sametingets hemsida finns kontaktuppgifter till samebyarna.

Kommentar: Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har gärna fortsatt dialog om lämpliga former och skeden för tidig dialog med samebyarna.

Trafikverket förutsätter att vi får ta del av föreslagna förändringar av riksintresseområden för friluftslivet i samband med aktualisering av områden av riksintressen, när riksintresseområden för kommunikationer för transporter berörs. Kommenter: Aktualiserade områden kommer att remitteras till sektorsmyndigheter och berörda länsstyrelser.

Synpunkter på föreslaget årshjul

Länsstyrelsen i Gotlands län samt Södermanland framför att årshjulet för processen på sidan 22 bör förtydligas. I nuvarande skrivning stämmer inte årshjulet med den efterföljande texten som också kommer i olika ordning i förhållande till hjulet. Delar av texten finns inte med i årshjulet och vice versa.

Kommentar: Beskrivningarna har förtydligats.

Länsstyrelsen i Kalmar framför att det är viktigt med att tidigt skicka ut agenda till det årliga riksintressemötet för att möjliggöra för fler att delta.

Kommentar: Vi tar till oss denna synpunkt.

Länsstyrelsen önskar att processens detaljer förtydligas och ytterligare beskriver och preciserar stegen i aktualiseringen och arbetsfördelningen mellan de nationella myndigheterna och länsstyrelsen.

Länsstyrelsen Västernorrland anser tidsplanen i årshjulet för riksintressearbetet bör justeras i samspråk mellan länsstyrelserna och berörda myndigheter. Länsstyrelsen anser att processen som beskrivs i remissen är överskådlig men kan behöva förtydligas i delar, exempelvis enkätens remisstid. Länsstyrelsen föreslår att enkäten kommer ut så tidigt som möjligt på året och att detta omnämns i processbeskrivningen.

Kommentar: I olika forum har vi presenterat vår respektive länsstyrelsens roll i mer detalj. Beskrivningen kommer inte vara med i sektorbeskrivningen på ett allt för detaljerat plan men det kommer föras dialog med länsstyrelserna i olika forum, ex. friluftssamordnare, havsplanering, forum för hållbart samhällsbyggande.

Nationellt urval

Kalmar framför att det är viktigt att länsstyrelserna får bidra i processen för nationellt urval innan ett område helt avfärdas, så att regionala kunskap ligger med i beslutet. Kommentar: Länsstyrelserna kommer få dessa på remiss.

Länsstyrelsen i Södermanland föreslår att det ska heta Nationellt urval och harmonisering.

Kommentar: Aspekter om harmonisering har förtydligats.

Kopplingar mellan riksintressen i 3 och 4 kap. miljöbalken

Länsstyrelsen i Västra Götaland och Boverket framför att det kan också vara värdefullt att i Sektorbeskrivningen ge vägledning kring hur värden för 3 kap 6 § miljöbalken kan förhålla sig till riksintresse enligt 4 kap miljöbalken särskilt 4 kap. 2 § eller 4 kap. 3 §.

Länsstyrelsen i Östergötland menar att det skulle vara bra med en utförligare förklaring om i vilka eventuella situationer som det kan vara befogat att peka ut riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § i samma områden som 4 kap. 2 § miljöbalken. Enligt Länsstyrelsens uppfattning ska det, normalt sett, inte behövas eftersom dessa riksintressen i stort sett täcker samma syfte.

Kommentar: Sektorbeskrivningen har kompletterats angående hur miljöbalkens 3 kap 6 § kan förhålla sig till riksintresse enligt 4 kap, särskilt 4 kap. 2 § miljöbalken.

Dessutom redovisas våra motiv till att områden kan pekas ut som ett anspråk inom ett riksintresseområde enligt 4 kap. 2 § miljöbalken.

Friluftsliv som allmänt intresse

Tillväxtverket ser att det är viktigt att förhålla sig både till allmänna intressen generellt och speciellt till det som är kopplat till naturresurshushållning, som återfinns i främst 3 kap miljöbalken. För riksintressebestämmelserna för friluftsliv finns två stycken, dels områden som har betydelse från allmän synpunkt, dels områden av riksintresse. Vi ser det som relevant att nyttja båda dessa stycken för att redovisa områden med koppling och tydligare förtydliga vad som specifikt gäller områden av betydelse och sen område av riksintresse. Flera länsstyrelser (t.ex Värmland) efterfrågar också vägledning till områden av betydelse, enligt första stycke enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Kommentar: Kompletteringar har gjorts angående allmänna intressen.

Behov av vägledning

Länsstyrelsen i Värmlands län efterfrågar utvecklad vägledning om tillämpning av första stycket i 3 kap. 6 § miljöbalken eftersom det är svårt att tillämpa i planering.

Länsstyrelsen i Kalmar framför att någon form av hänvisning och förtydligande hade varit bra om hur kommunens ÖP kan medverka till att lyfta de övriga friluftslivsintressen som inte kan bedömas som riksintresse och som i och med det inte får samma juridiska status, men som regionalt har motsvarande värden. Det berör i synnerhet just områden för vardagsnära natur som sektorbeskrivningen lyfter som framtida mark- och vattenanspråk av betydelse.

Kommentar: Ett stycke om allmänna intressen har lagts till i sektorbeskrivningen.

Dessutom avser Naturvårdsverket fortsätta sprida vägledning om kartläggning av områden för friluftsliv, stöd om friluftsplaner m.m.

Länsstyrelsen i Stockholm framför att det ur Länsstyrelsens perspektiv är fördelaktigt om sektorbeskrivningen och kriterierna för riksintresseanspråken kan göras tydligare så att de blir mer konkreta och lättillgängliga vid tolkning och vid granskning av kommunernas översikts- och detaljplaner och hur de förhåller sig till riksintressena. Det ska även vara lätt för kommuner och andra myndigheter att förstå hur riksintressena ska läsas. Länsstyrelsen Skåne vill i sammanhanget understryka vikten av aktuell och relevant vägledning för att kommuner, länsstyrelser och andra aktörer ska kunna tillämpa riksintresseanspråken på ett bra sätt.

Kommentar: Naturvårdsverket har en handbok om riksintressen som håller på att uppdateras. I den kommer vi att beskriva hur riksintressena tillgodoses och mer vägledning om påtaglig skada och vi tar med oss synpunkterna till det arbetet.

Dessutom kommer vi publicera en vägledning till kriterierna.

Länsstyrelsen i Södermanland anser att det i en vägledning även är viktigt att konkretisera de förhållanden som medför att ett område inte längre kan anses vara riksintresse, alltså när ett område har förlorat sina värden. Dessutom önskas vägledning om hur exploateringar till följd av ändrad lagstiftning gällande strandskydd ska hanteras.

Kommentar: Vi tar med oss synpunkterna angående vägledning vid förlorade friluftslivsvärden och hantering av exploatering kopplat till ändrad strandskyddslagstiftning. Det sistnämnda ligger delvis utanför riksintressearbetet även om det kan påverka.

Resurser till länsstyrelserna

Länsstyrelsen i Värmland framför att det är svårt att bedöma arbetsinsatsen som förväntas av länsstyrelsen inom ramen för det regionala uppsiktsansvaret, det saknas en helhetsbild. Länsstyrelsen i Kalmar frågar om det planeras det för någon tilldelning av riktade medel till länsstyrelsen för det arbetet kommande år. Flera länsstyrelser, bland annat Norrbotten, önskar dialog om omfattning och arbetsfördelning mellan länsstyrelserna och sektorsmyndigheterna. Och de framför behov av underlag inför länsstyrelsernas verksamhetsplanering så snart som möjligt. Länsstyrelsen i Västra Götaland vill se ett anpassat upplägg för aktualisering med anledning av det stora antalet riksintresseanspråk som finns i länet. Länsstyrelsen i Värmland framför att det är svårare att bedöma vilken faktiskt arbetsinsats som förväntas av länsstyrelsen inom ramen för det regionala uppsiktsansvaret. Länsstyrelsen bedömer att ett resurskrävande arbete sannolikt kommer krävas initialt, och att framdriften kan vara beroende av vilka resurser som finns tillgängliga i verksamheten, men att löpande aktualisering därefter torde kunna ske mer inom ram för ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen i Östergötland påpekar att tillgängliga resurser hos Länsstyrelsen för arbete med riksintresseunderlag kan vara begränsande för i vilket tempo revideringsarbetet kan ske. Länsstyrelsen i Västernorrland anser att aktualiseringsprocessen för riksintresseområden kommer att innebära en betydande arbetsinsats för länsstyrelserna de kommande åren. Länsstyrelsen i Stockholms län efterfrågar en närmare beskrivning av vad processen kan innebära på regional nivå, samt omfattningen av det arbete som Länsstyrelsen förväntas bidra med. Det behöver dessutom tillföras resurser i tillräcklig omfattning för Länsstyrelsens arbete.

Kommentar: I sektorbeskrivningen samt vid möte med länsstyrelsernas Forum för hållbart samhällsbyggande har vi mer detaljerat beskrivit processen för aktualiseringen och vad det är önskvärt att länsstyrelserna bidrar med. Eftersom detta är ett arbete i enlighet med en förordning kommer det inget regeringsuppdrag eller uppdrag i regleringsbrevet till länsstyrelserna. Underlag för verksamhetsplanering kommer skickas ut och önskas ytterligare dialog med oss efter det är vi tillgängliga.

Tidplan och indelning i tematiska grupper

Länsstyrelsen i Gotland vill ha en jämnare fördelning av områden över åren.

Länsstyrelsen i Skåne län ser utmaningar med tidplanen och föreslår att 2026 används som ett testår.

Skåne uppmärksammar att pågående vattenförvaltningsarbete enligt cykel 4 kommer vara särskilt intensivt under 2026, vilket riskerar att påverka vilka resurser som kan avsättas i aktualiseringsarbetet för vattenrelaterade riksintresseanspråk under denna period.

Kommentar: Tidplanen har reviderats och de tematiska grupperna sjöar och vattendrag har senarelagts.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen i Jönköpings län framför att det kan med fördel förtydligas att det är Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten som har huvudansvaret för att uppdatera sektorbeskrivningarna.

Länsstyrelsen i Norrbottens län förutsätter att sektorsmyndigheterna tar ett större ansvar för aktualiseringen och det nationella urvalet.

Kommentar: Beskrivningarna har förtydligats angående att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har huvudansvaret i processerna samt att regional kunskap från länsstyrelserna bidrar till arbetet.

Länsstyrelsen i Jämtland välkomnar ambitionen om ett kontinuerligt arbete med riksintresseanspråken med årliga enkäter och återkommande mötestillfällen.

Länsstyrelsen Västernorrland upplyser om att det officiella namnet Höga kusten och kvarkens skärgård bör användas och om felaktig information angående vilka som fått uppdrag om leder i fjällen.

Kommentar: Åtgärdat

Länsstyrelsen i Stockholm framhåller vikten av att informera korrekt om riksintresseanspråken. De har uppmärksammat ett problem med riksintresseredovisningen i kartverktyget Skyddad natur, där info-klickning ger felaktig/godtycklig information som inte stämmer med värdebeskrivningarna för friluftslivets riksintresseområden. Den information som ges vid info-klickning avseende "Aktivitet" och "Naturtyp" behöver därför omgående korrigeras eller tas bort.

Kommentar: Friluftaktiviteterna kommer att tas bort. När det gäller naturtyp kommer det framgå av metadata att det är de tre största markslagskategorierna utifrån nationella marktäckedata som anges i skyddad natur.

Riksantikvarieämbetet anser att kulturmiljö bör läggas till i förklaringen till naturmiljö under Begrepp och definitioner.

Kommentar: Det har lagts till.

Sändlista

Riksintrassemyndigheter

Boverket
Försvarsmakten
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Statens energimyndighet
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Trafikverket

Länsstyrelser

Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län